

ELŐSZÓ

Az ember régóta éles szemmel figyeli a madarakat; hiszen sokak vélekedése szerint a természet legkedvesebb gyermekei. Herman Ottó írja: „A madarak az anyatermészet legvonzóbb, a röptülés tulajdonságánál fogva irigylésre méltó lényei.” Madarakkal erdőben, mezőn, folyók és tavak mentén, parkok fáin, bokrain találkozhatunk. Csodálattal nézzük kecses repülésüket, példát veszünk szorgoskodásukról, amint művészi fészkeket megalkotják, és tojásaikat kiköltik. Bámulatba ejt bennünket, amint a fiókákat fáradhatatlanul etetik a szülők. A természetet kedvesen tölti be a madarak – sokszor messze hangzó – éneke. Az évről évre visszatérő vándormadarak – a gólyák, a fecskék – szülőhelyhez való ragaszkodása csodálatra méltó. A madarak kitartása a hosszú vándorút során mindenből elismerést vált ki.

A madarakat az emberi kultúra legkülönbözőbb alkotásaiban láthatjuk viszont az ősember barlangrajzaitól kezdve a mai képzőművészeti alkotásokig. A népek folklórjának gyakori témái a madarak, népi hiedelmek, jóslatok szólnak róluk. Az ókori népek hiedelemvilágában különösen előkelő hely jutott a madaraknak. A magyarok nemzeti madara a turul.

A költőket és az írókat is megihlették a madarak. A magyar költészetből három kiemelkedő verset említünk: Vörösmarty Mihály: *Madárhangok*, Petőfi Sándor: *A gólya*, Áprily Lajos: *Koncert*. Fekete István pedig regényeiben ír bensőséges hangon a madarakról.

Az ember évezredek során jó néhány madarat háziasított, ma már elképzelhetetlen lenne életünk és táplálkozásunk a baromfik húsa, tojása nélkül. Némely madarat különös célra tanított be és használ az ember, elég csak a postagalambokra utalnunk. A hozszadalmas munkával idomított sólymok a vadászatban vannak az ember segítségére.

A madarakkal a *madártan*, idegen szóval az *ornitológia* foglalkozik. Az ornitológia a görög *ornis* 'madár' szóból ered. A hivatásos madarász megnevezése: *ornitológus*. A madarakkal való foglalkozás részint tudománnyá, részint pedig kellemes és hasznos szórakozássá, időtöltéssé vált. A madárvilágnak a közkedveltsége magyarázza azt a jelenséget, hogy a rokon tudományok közül a madártan érdekli talán a nagyközönség legszélesebb rétegeit, a madártan terén működik bizonyára a legtöbb műkedvelő.

A *Kárpát-medence 50 színes madara* című kiadvány a nagyközönség számára készült, célja, hogy gyönyörködtessen és segítse a környezetünkben élő madarak megismerését és felismerését. A kiadványban fellelhető ötven kép művészien, valóságghűen mutatja be azokat a színpompás madarakat, melyekkel kis szerencsével, türelemmel bármelyikünk találkozhat.

A képek mellett megtaláljuk a madarak rövid leírását is. Megtudhatjuk többek között az adott madár főbb jellemzőit: hol él, mivel táplálkozik, általában hány tojást rak, miként neveli fiókáit. Információt kapunk továbbá az egyes madarak szaknyelvi és népnyelvi neveinek eredetéről, valamint énekükről, hangjukról.

Bátran állíthatjuk, hogy a természetben nincs még egy olyan teremtmény, amely a vele foglalkozónak olyan mélységes és bensőséges örömet tudna szerezni, mint a madár.